

DEN 13 APRIL 2025

Foto: Charlie Boy interagerar med elev. "Bortom framtiden finns framtidsmöjligheter"

LÄSUTVECKLING MED EN SKOLHUND

En undersökning av effekten för sex elevers lästräning, med fokus på
avkodning, tillsammans med en skolhund.

UPPMAN CECILIA

SVENSKA TERAPIHUNDSKOLAN, HANDLEDARE: CARINA BACKSELL
Skolhunds/Resurspedagog utbildningen

SAMMANFATTNING

Elever som inte lär sig läsa tidigt riskerar långsiktiga skol- och livssvårigheter. Brister i avkodning och språkförståelse påverkar läsförmågan negativt. Skolverket har infört en garanti för tidiga insatser som ska planeras i samråd med specialpedagog, exempelvis strukturerad intensivträning. Sena åtgärder riskerar att cementera svårigheter och påverka motivation och självförtroende. Djurunderstödd pedagogik, som skolhundar, kan enligt tidigare forskning ha positiva effekter på elevers välmående och motivation.

Examensarbetet undersökte hur upprepad läsning skulle kunna förbättra elevers avkodningsförmåga under två sjuveckorsperioder, en med en skolhund närvarande och en utan. Studien genomfördes på en F-6-skola i Nyköping med sex elever i årskurs 3. Metoden var kvantitativ och omfattade högläsningstest före och efter varje period samt en enkät efter avslutad träning med skolhund. Resultatet visade på en förbättrad läsförmåga hos eleverna. Det är dock svårt att dra några generella slutsatser om effekten av den hundunderstödda pedagogiken pga. det lilla urvalet.

ABSTRACT

Students who do not learn to read early risk long-term school and life difficulties. Deficits in decoding and language comprehension negatively affect reading ability. The Swedish National Agency for Education has introduced a guarantee for early interventions that should be planned in consultation with special educators, such as structured intensive training. Late measures risk cementing difficulties and impacting motivation and self-confidence. Animal-assisted pedagogy, such as school dogs, has, according to previous research, shown positive effects on students' well-being and motivation.

The thesis investigated how repeated reading could improve students' decoding ability over two seven-week periods, one with a school dog present and one without. The study was conducted at a F-6 school in Nyköping with six third-grade students. The method was quantitative and included reading aloud tests before and after each period, as well as a questionnaire after the training with the school dog. The results showed an improvement in the students' reading ability. However, it is difficult to draw general conclusions about the effect of animal-assisted pedagogy due to the small sample size.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
Bakgrund	1
Läsning och läsförmåga	1
Läs- och skrivsvårigheter	2
Motivation	3
Garantin för tidiga stödinsatser – läsa skriva räkna- i förskoleklass och lågstadiet	3
Legilexi	4
Forskning om strukturerad lästräning, RTI-modellen	5
Vad är en social tjänstehund?	5
Vad menas med begreppet skolhund?	6
Domesticeringen	7
Oxytocin	7
Vilken effekt har skolhundar?	8
Syfte	8
Frågeställning	8
Avgränsning	8
METOD	9
RESULTAT	11
DISKUSSION	16
Metoddiskussion	17
Slutord	18
REFERENSLISTA	19
BILAGA/BILAGOR	20
Bilaga 1	20
Bilaga 2	21
Bilaga 3	22

INLEDNING

Trots att insatser har satts in för de elever som inte uppnår önskat resultat i sin läsning möter jag som specialpedagog elever vars läsutveckling inte utvecklats inom den ordinarie undervisningen som förväntat. Jag ser att en elev som inte lär sig att läsa under de tidiga åren i skolan kommer att få det kämpigt under hela sin skolgång. Lässvårigheter kan också påverka elevens framtidsutsikter som exempelvis att ta sig in på arbetsmarknaden samt även ha en negativ inverkan på det psykosociala måendet. Inger Fridolfsson (2008) tar upp att det är skolans främsta uppgift, att lära barn läsa och skriva, både ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och ur individens perspektiv.

Skolverket har sedan några år tillbaka infört en läs- och skrivgaranti. Insatser som strukturerad intensivträning ska sättas in tidigt i förskoleklassen när elever inte klarar godkänd nivå enligt kartläggningmaterialet, Hitta språket och/eller i bedömningsstödet för årskurs 1. Vilka elever som ska få en strukturerad intensivträning analyseras och planeras tillsammans med specialpedagog (Skolverket 2025).

På min skola tittar vi först på om insatsen kan ske inom klassens ram, med de resurser som finns, genom att tex omorganisera grupperna och ”skruva” på undervisningen med de pedagogresurser som finns tillgängliga för grupperna. Vidare kan jag handleda pedagogerna om tex stationsbaserad undervisning för att ge dessa elever mer tid till färdighetsträning om förutsättningar ges så att den kan organiseras på rätt sätt. Antalet elever i grupperna kan variera utifrån elevernas bedömda kunskapsnivå.

Bakgrund

Läsning och läsförmåga

Elbro (2004) menar att begreppet läsning kan ha en vid betydelse som innefattar många olika aktiviteter. Denna undersökning kommer dock att handla om läsning som Elbro (2004) beskriver som läsningens kärnbetydelse. Det vill säga att för att uppnå en god läsfärdighet krävs att både avkodning och förståelse fungerar på ett ändamålsenligt sätt (Elbro, 2004).

The Simple View of Reading är en läsmodell som alla bör känna till menar Hallin (2019). Modellen bygger på de två separata förmågorna avkodningsförmåga och språkförståelse som måste relatera till varandra för att läsförståelse ska uppnås. Avkodning handlar om att läsa av ord korrekt, snabbt och

flytande. Språkförståelse kan ibland också kallas hörförståelse.

Formeln, Läsförståelse = Avkodning x Språkförståelse, betyder att läsförståelse bara kan uppnås om man både har avkodningsförmåga och språkförståelseförmåga. Om det brister i den ena eller andra förmågan kommer läsförståelsen att bli lidande (Hallin, 2019).

Elevens läshastighet har stor spridning. För att få ett sorts riktmärke för läshastighet så beskriver Elbro (2004) att textremsorna på TV körs med lite över 100 ord per minut. Men om man också ska hinna med att titta på bilderna så bör man kunna läsa ännu lite snabbare än 100 ord/minut.

Läs- och skrivsvårigheter

Svårigheterna klassificeras som läs-och skrivsvårigheter när elever i skolan får problem med läs- och skrivinläringen. Detta kan bero på flera faktorer som individuella förutsättningar och/eller omgivningsfaktorer. Det är av stor vikt att upptäcka svårigheterna tidigt så att åtgärder kan sättas in, det finns annars en risk att sekundära problem uppstår. En del elever kan få specifika läs- och skrivsvårigheter som också benämns som dyslexi. Dyslexi innebär att en elev har en specifik störning när det gäller tolkning, lagring och bearbetning av språkljud (Fouganthine och Jacobson, 2020). Fridolfsson (2008) beskriver att för en dyslektiker är det själva avkodningen som brister och att svårigheter med förståelsen kan bli ett underordnat problem.

Fridolfsson (2008) tar upp att Myrberg (2001) skriver om det är viktigt att barn redan efter första klass ska ha nått upp till en säker och automatiserad ordavkodning för att förhindra en ond cirkel. Första klass är alltså avgörande för hur elevens läsning ska komma att utvecklas. Svenska elever är i jämförelse med många andra länder sena med sin formella läs-och skrivinläring. Det medför även att vi sätter in åtgärder senare för elever som riskerar att få läs-och skrivsvårigheter. Några upptäcks under det första skolåret medan andra elever uppdagas senare. De elever som upptäcks senare kommer sannolikt fortsättningsvis ligga efter sina jämnåriga kamrater i läsförmåga.

En god läs- och skrivfärdighet är en viktig förutsättning för att kunna fungera i dagens samhälle menar Fridolfsson (2008) och de personer som får problem med att läsa och skriva kan ofta hamna i ett utanförskap. Vidare beskriver Fridolfsson (2008) att efter återkommande

misslyckanden med sin läs- och skrivinlärning finns det en stor risk att få sitt självförtroende rubbat. Upprepade motgångar kan ge en låg självbild.

Motivation

Fridolfsson (2008) menar att en viktig faktor som har betydelse för läsutvecklingen är motivation. Intresse för att lära sig läsa och motivation för att bli en bra läsare gynnar utvecklingen av läsförmågan. Om det börjar gå trögt med läsningen finns en stor risk att barnet tappar intresset och den inre drivkraften, motivationen, minskar för att lära sig läsa.

Garantin för tidiga stödinsatser – läsa skriva räkna- i förskoleklass och lågstadiet

Garantin för tidiga insatser infördes i skollagen 2019. Avsikten är att fler elever ska nå målet med fullständig grundskoleutbildning. När skolor uppmärksammar elever som är i behov av stöd i sitt lärande ska stödinsatser sättas in skyndsamt. Insatserna ska utformas individuellt.

De nationella material som är obligatoriska och ska användas finns på Skolverkets hemsida. Syftet är att det blir en likvärdig bedömning.

- Kartläggningsmaterialet Hitta språket och Hitta matematiken ska genomföras i förskoleklass på höstterminen.
- Bedömningsstöd i svenska och matematik genomförs på höst- och vårtermin i årskurs 1.
- Nationella prov genomförs i årskurs 3 på vårterminen.

Momenten i garantin:

1. Läraren följer systematiskt upp elevernas kunskapsutveckling med hjälp av de obligatoriska kartläggnings- och bedömningsmaterialen.
2. En särskild bedömning görs i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Extra anpassningar ska sättas in skyndsamt om lärare observerat en indikation på att en elev behöver stöd i sitt lärande och/eller befärs att en elev inte kommer att nå godtagbara kunskaper inom den aktuella skolformen/årskursen.
3. Planering av stödinsatserna sker i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Inom den ordinarie undervisningen genomförs extra anpassningar. Undervisningen organiseras

och anpassas efter elevernas behov. Eventuellt sätts särskilt stöd in. För att säkerställa att stödinsatserna stöder eleven i sitt lärande sker kontinuerliga uppföljningar.

4. Uppföljning och överlämning av stödinsatser sker i slutet av förskoleklass respektive lågstadiet till mottagande lärare. Detta görs tillsammans med personal med specialpedagogisk kompetens (Skolverket 2025).

Legilexi

Legilexi erbjuder ett bedömningsverktyg för att screena elevers läsutveckling i låg- och mellanstadiet. Elever som inte har en tillräcklig läsförmåga kan identifieras. Legilexi är en stiftelse som inte är vinstdrivande. Bakom Legilexi står flera forskare med expertis och beprövad erfarenhet inom olika områden angående läsning. Deras vision är att alla barn ska lära sig att läsa ordentligt i den svenska skolan. Bedömningsverktyg som är digitala (finns även papperstester) kan användas kostnadsfritt av lärare i skolan. Resultaten sammanställs automatiskt med rekommendationer om fortsatt individuell undervisning samt sammanställning över klassresultat.

För varje årskurs har Legilexi målnivåer. För lågstadiet är målnivån satt utifrån önskat läge i slutet av årskursen, dvs i slutet av vårterminen.

Avkodningen kartläggs i två snabbbläsningstest som Legilexi kallar AVK1=snabbbläsning av riktiga ord och AVK2=snabbbläsning av nonsensord. AVK1 testet består av 144 ord och ska genomföras enskilt med varje elev under 1 minut. Syftet är att få en uppfattning om vilken ordavkodningsstrategi som eleven använder, om eleven klarar av att läsa ortografiskt och har en automatiserad avkodningsteknik. Testet som är väletablerat och beforskat kallas även H4 och är utvecklat av Rickard Lindahl 1954. AVK2 testet består av 144 påhittade ord (Nonsens ord) som läses enskilt under 1 minut. Syftet är att testa elevens alfabetiska avkodningsförmåga (Legilexi 2025).

Legilexis lägstanivåer = godkänt antal ord/minut för vanliga ord samt nonsensord för åk 3:

Legilexis målnivåer:	
AVK1 (H4): 85 ord/minut	AVK2 (Nonsensord): 45 ord/minut

Figur 1: Lägstanivå för antal ord/minut

Forskning om strukturerad lästräning, RTI-modellen

RTI som står för Response to Intervention är en modell som syftar till att tidigt ge förebyggande, specifika insatser till elever som inte når upp till den förväntade kunskapsnivån utifrån den undervisning som ges i klassrummet. Dessa elever riskerar att hamna i läs-och skrivsvårigheter. RTI delas vanligtvis in i tre lager. I lager 1 ska elever få evidensbaserad och differentierad läsundervisning i klassrummet. Med evidensbaserad undervisning menas att undervisningen har stöd i forskning och har visat sig vara effektiv för de flesta eleverna. Elevernas utveckling följs upp och anpassning av undervisning sker utifrån analysen. Om insatserna inte är tillräckliga kompletteras det med ytterligare insatser i lager 2. Lager 2 innebär undervisning i smågrupper tre till fem gånger/vecka i ca 20–40 minuter/lektion. Träningen ska ske regelbundet och intensivt. Insatserna följs återigen upp och om träningen gett resultat och utvecklingen nått framsteg kan återgång till lager 1 vara aktuellt. De elever som inte når godtagbar nivå i lager 1 och 2 ska ges systematiska och individuella insatser som utförs av speciallärare/specialpedagog i lager 3. Den kan genomföras i en-till-en undervisning i en lugn miljö utanför klassrummet. Upprepade bedömningar av elevernas kunskaper genomförs regelbundet där eleverna befinner sig (i lager 1–3) och insatserna anpassas därefter. För elever som inte utvecklas av den traditionella specialundervisningen i lager 3 kan träning med kompensatoriska hjälpmedel vara aktuellt i ett fjärde lager, lager 4. I lager 4 kan intensivundervisning genom assisterande teknik handla om att lära sig att hantera appar med textsyntes (kompenserar läsning), taligenkänning (kompenserar skrivning) och scanningsfunktioner (möjliggör uppläsning). RTI modellen har beskrivits som motsatsen till ”vänta-och-se” strategin (Carlsson & Rask Bökman, 2022).

Vad är en social tjänstehund?

Internationellt finns begreppet djurunderstödda insatser. Sociala tjänstehundar är en gren under detta paraplybegrepp. Karlberg och Eriksson (2018) menar att IAHAIO's (2014/2018) dokument, *White paper*, innehåller tydliga definitioner av olika begrepp inom området sociala tjänstehundar. Vidare skriver de att i Sverige handlar det oftast om hundunderstödda insatser och vill man specificera att man arbetar med hund så kan man översätta terminologin till svenska.

Terminologin för hur sociala tjänstehundar beskrivs är inte helt glasklar eller som Karlberg och Eriksson (2018) beskriver en begreppsöra. Olika benämningar används av olika utbildningsaktörer som bland annat terapihund, vårdhund, pedagoghund, läshund och skolhund. De nämner även att man behöver uppdatera sig regelbundet gällande terminologin då arbetet med *White paper* är en konstant fortlöpande process då benämningar kan förändras och nya kan tillkomma.

Även i rapporten *Sociala tjänstehundar* tar Lidfors, Karlberg, Linsjö och Åsbjer (2021) upp att gränserna mellan djurunderstödda insatser inte alltid är tydliga. Den ena formen går ibland in i den andra. De beskriver tex att hundunderstödd pedagogik kan gränsa till och komma in på hundunderstödd terapi.

Vad menas med begreppet skolhund?

Eftersom jag utbildar min hund till skolhund genom Svenska Terapihundskolans yrkesutbildning, skolhundspedagog, kommer jag endast beskriva begreppet skolhund inom samlingsnamnet ”social tjänstehund”.

IAHAIO WHITEPAPER beskriver att Djurunderstödd Pedagogik – Animal Assisted Education, AAE, är en pedagogisk insats som leds och/eller utförs av utbildad personal (utbildade/legitimerade lärare och/eller lärare med specialpedagogisk kompetens) inom skolan eller övriga utbildningsväsendet. Insatsen är målinriktad, planlagd och strukturerad. Fokus ligger på att främja utbildningsmål, prosociala färdigheter och kognitiva funktioner. Elevens utveckling mäts och dokumenteras. Exempel på AAE kan vara en specialpedagog som utför ett hundunderstött läsprogram eller en ordinarie lärare som under ett utbildningsbesök främjar ansvarsfullt husdjursäggande. Den som utför AAE måste ha goda kunskaper om beteende, behov, hälsa och indikatorer på och reglering av stress hos djur som deltar i aktiviteten (IAHAIO, 2014).

Sammanfattningsvis kan man alltså säga att hundassisterande pedagogik är där föraren är utbildad lärare eller pedagog som arbetar inom utbildning, på skolor. Arbetet/insatserna är målinriktade och den utbildade och diplomerade hunden arbetar tillsammans med sin förare,

ett så kallat team eller hundteam. Hunden kan benämnas som läshund eller skolhund (Karlberg och Eriksson, 2018).

Domesticeringen

Karlberg & Eriksson (2018) tar upp att domesticeringen av hundens förfäder påbörjades när människan levde som nomadiska jägare och samlare. Från början var det de mest sociala vargarna som kom människan nära och båda parter såg vinster med den nära relationen. Människan utvecklade senare djuraveln till de hundraser de är idag. Hundens roll utökades, den vaktade, jagade och vallade. Idag har forskning visat att hundens nära relation har stor betydelse för människan. Det är också ömsesidigt, en hund kan många gånger välja umgänge med sin människa framför lek med en artfrände. Djur i terapeutisk verksamhet har dokumenterats så tidigt som i slutet av 1700-talet (Karlberg & Eriksson, 2018).

Oxytocin

Karlberg och Eriksson (2018) beskriver att studier visar på att oxytocin halten tros öka av beröring och kontakt mellan människa och hund. Oxytocin kallas ofta för ”må-bra-hormon”, Det kan dämpa stressnivån, sänka blodtrycket och sätta igång läkeprocesser i kroppen. Oxytocin hormonets goda effekter kan även permanentas och skapa en långvarig effekt av hela lugn-och-ro systemet. Både människa och hund mår alltså bra av ömsesidig beröring. När vi klappar hunden ger det en direkt känsla av välmående, skapar positiva känslor och vi känner ökad tillit.

Vidare menar Karlberg och Eriksson (2018) att umgänge med hund kan avleda tankarna en stund och ge möjlighet till återhämtning när livet känns svårt. Hunden kan alltså hjälpa till att klara av livet och hantera motgångar.

Vilken effekt har skolhundar?

För att återgå till skolhunden så finns det många fördelar med en skolhund som även Karlberg och Eriksson (2018) beskriver. Studier visar att det finns många vinster och positiva effekter av hundunderstödda aktiviteter. Bland annat tar de upp många fysiska och psykiska vinster som tex förbättrad fin- och grovmotorik, kondition, minne, kognitiva förmågor, sömn, hygien, ökad motivation, koncentrationsförmåga, sociala förmågor, självförtroende, självkänsla, tillit, mod, skolnärvaro, trygghet, empatiförmåga, samarbetsförmåga, tal- och språkförmåga. Det kan också bidra till att öka matematikkunskaper, läs- och skrivförmåga samt sänka eller minska oro, ångest, depression, blodtryck och puls.

Karlberg och Eriksson (2018) nämner även teorin om KASAM vilket är en förkortning av ”känsla av sammanhang”. Umgänge med hund kan ge en hög känsla av sammanhang, skapa meningsfullhet i vardagen och kan då leda till ett bättre mående.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka vilken effekt det blir på elevernas avkodningsförmåga efter en period med intensiv lästräning med en skolhunds inverkan i jämförelse med en periods lästräning utan skolhund.

Frågeställning

- På vilka sätt kan elevers läsutveckling påverkas av hundunderstödd pedagogik?

Avgränsning

För att avgränsa undersökningen kommer examensarbetet att fokusera på att öka elevers avkodningsförmåga (läshastigheten) för att få ett bättre läsflyt. Detta är en förutsättning för att sedan kunna koncentrera sig på vad de läser och utveckla en bra läsförståelse.

Undersökningen har genomförts i Nyköpings kommun på en kommunal F-6 skola med sex elever i årskurs tre.

Jag har träffat och genomfört upprepad läsning (texter från Ulrika Wolff's material, WIP, 2015) med dessa elever i två perioder, period 1 i slutet av höstterminen 2024 och period 2 i början av vårterminen 2025. Texterna består av 6 avsnitt. De har alla genomfört och läst avsnitt 1–3 i period 1. Varje elev har jag träffat enskilt och läst i ca 10 minuter 3 gånger/vecka i ca 7 veckor. Högläsningstest har gjorts före och efter denna period.

I period 2 kommer jag att träffa samma elever som då fortsätter med samma metod, upprepad läsning, med avsnitt 4–6, 3 gånger/vecka i 7 veckor. I den andra perioden kommer en skolhund under praktik att närvara vid lästillfällena. Det är min egen hund som heter Charlie Boy som jag utbildar till skolhund parallellt med min egen utbildning till skolhundspedagog genom Svenska Terapihundskolan. Charlie är fyra år och av rasen Golden retriever.

METOD

Studiens syfte var att undersöka vilken effekt, en period av lästräning hade på elevernas avkodningsutveckling. Undersökningen utfördes enligt kvantitativ forskningsmetod genom att data (mätning) samlades in från högläsningstest som genomfördes enskilt med eleverna före och efter lästräningen. Kvantitativ forskning innebär insamling av numeriskdata enligt Bryman (2018). Utifrån insamling av siffror från olika mätningar som utförts görs sedan en analys. I en kvantitativ undersökning finns några viktiga drag bland annat: mätning, kausalitet (orsaksförhållande) och generalisering (allmän slutsats).

För att få en mer djupgående analys av resultatet efter en lästräningsperiod tillsammans med en skolhund genomfördes även en enkät med dessa elever. Enkäten gjordes enskilt tillsammans med mig som forskare för att kunna förklara om eleverna hade frågor kring enkäten och dess utformning. Eleverna hade möjlighet att svara anonymt på enkäten dock var det ingen som valde detta.

Datainsamling med hjälp av enkäter är också ett exempel på en kvantitativ undersökning enligt Bryman (2018). Jag valde att utforma enkäten som Bryman (2018) beskriver det i ett horisontellt format med fyra slutna frågor och en öppen. Slutna frågor kan förberedas för kodning och sedan kan informationen datoriseras vilket gör att man kan kvantifiera och analysera resultatet av materialet.

Denna undersökning har genomförts genom att samla in data och jämföra sex elevers läsutveckling före och efter en intensivläsningsperiod med en skolhund närvarande. Jag använde mig av ett

högläsningstest som utförs under en minut (vanliga ord/minut och nonsensord/minut) och sedan räknar man antalet rättlästa ord. Testet genomfördes före och efter en intensivträningssperiod på ca 7 veckor.

Jag använde mig av metoden, upprepad läsning, som finns i materialet WIP-Wolff intensivprogram, som är utformat av Ulrika Wolff (2015). Upprepad läsning är en del av materialet. Det utförs i en – till – en undervisning. Eleverna valde en text (av tre) som består av sex avsnitt. Avsnitt 1, lästes av eleven, tid togs och noteringar av antal fel gjordes. Samma avsnitt lästes i fem dagar, tid och antal felläsningar fördes in i ett diagram. Sista dagen (dag 5) lästes avsnittet ytterligare en gång till (för 6:e gången) i direkt anslutning efter att eleven läst den för 5:e gången. Vid nästa tillfälle läste eleverna ett nytt avsnitt och ett nytt diagram ritades upp.

Eleverna läste tillsammans med mig och min hund som är under utbildning i Svenska Terapiahundskolan och som jag kallar skolhund i undersökningen. De läste 3 gånger/vecka. Jag läste avsnitt 4, 5 och 6 med eleverna tillsammans med skolhund. Avsnitt 1–3 hade genomförts innan jul, av mig under höstterminen 2024, utan hund.

Efter att det 6:e och sista avsnittet var färdigt gjordes en jämförelse med den första stapeln på alla sex diagram för att se elevernas utveckling av läsförmågan. Ett nytt diagram ritades upp över elevernas läsutveckling. Den visade hur utvecklingen sett ut under perioden, då en ny (okänd) text lästs för första gången. Fallande staplar för varje nytt avsnitt tyder på att en utveckling gjorts och är ett tecken på att det lönar sig att lästräna.

Referenslitteraturen har hittats i mitt eget bibliotek hemma som använts i tidigare studier samt inhämtats från skolans referensbibliotek där jag arbetar. Vissa referenser har även hittats via ”Google Chrome”, sökmotor på internet, med sökorden: *Legilexi*, *Skolverket* och *The Simple View of Reading*.

Jag arbetar som specialpedagog på en F-6 skola med ca 300 elever (två paralleller) i Nyköpings kommun. Skolan ligger i ett medelklassområde med mestadels villor och radhus och har få utländska elever.

Eleverna till min undersökning valdes ut i samarbete och diskussion tillsammans med mina lärarkollegor i årskurs tre. Eleverna är välkända sedan innan och urvalet beskrivs av Bryman (2018) som ett bekvämlighetsurval. Vi har utfört screeningtester i de två årskurs tre klasserna och valde sedan

ut sex elever, tre flickor och tre pojkar. Dessa elever hade lågt resultat både i avkodningsförmåga och läsförståelse. Alla elever har svenska som modersmål.

Elevernas anonymitet garanteras genom att i undersökningen benämnas som flicka 1, 2 och 3 respektive pojke 1, 2 och 3. Enligt Godforskningsrådets, Vetenskapsrådet (2017) gör aidentifieringen att kopplingen mellan en individ och dess tester/prov (enkäter) elimineras och kan inte återupprättas.

Jag har följt grundläggande forskningsetiska principer utifrån Vetenskapsrådets rekommendationer angående informationskravet och samtyckeskravet. Ett informationsbrev skickades hem till vårdnadshavarna via mejl angående studien (se bilaga 1) samt en samtyckesblankett (se bilaga 3) skickades även hem med eleverna för påskrift av vårdnadshavarna (Godforskningsrådets, Vetenskapsrådet, 2017).

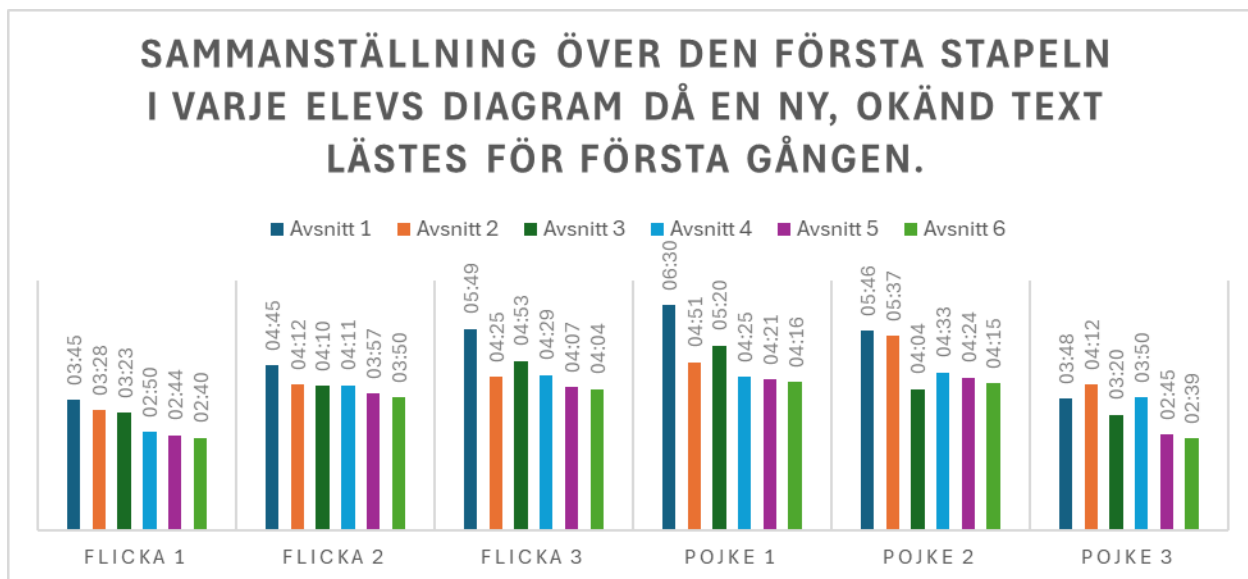
För att få en uppfattning om mina källors tillförlitlighet har jag granskat källornas ursprung, trovärdighet och syfte. Genom att noggrant undersöka upphovsperson, vid vilken tid som källan är skriven och varför samt om den är relevant och går att jämföra med andra källor, kan jag anse att källorna är tillförlitliga.

RESULTAT

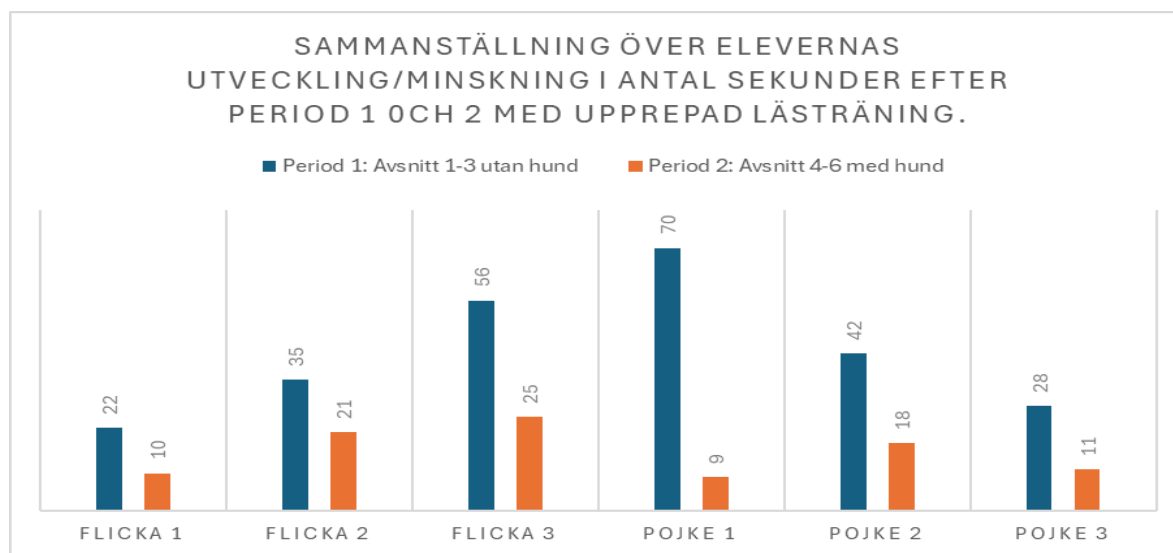
Sammanställning av resultat från den upprepade läsningen.

Den upprepade läsningen genomfördes enskilt med varje elev med texter från Ulrika Wolffs material. Eleverna valde ett av de tre likvärdiga texthäftena som fanns att välja på. Texterna bestod av sex avsnitt. Under intensivläsningsperiod 1 lästes avsnitt 1–3 utan skolhund under ca 7 veckor, i slutet av höstterminen. Efter jullovet fortsatte eleverna med intensivläsningsperiod 2 och läste avsnitt 4–6 med en skolhund närvarande. Jag träffade eleverna i ca tio minuter var, tre gånger/vecka. När skolhunden Charlie var med i period två valde hälften av eleverna att sitta tillsammans med Charlie i en soffa när de läste texten. De övriga eleverna satt på en stol vid bordet medan Charlie låg nedanför på golvet. Alla eleverna valde att klappa och göra något tricks efter läststunden. Efter varje tillfälle som ett avsnitt hade lästs ritades en stapel över hur lång tid det tog att läsa samt antal fel noterades. Ett avsnitt lästes sex gånger, en gång/tillfälle, förutom vid det sista tillfället då avsnittet lästes två gånger. Efter att ett avsnitt var avklarat hade då ett diagram skapats med sex staplar. I min redovisning av resultatet från

undersökningen tar jag inte upp elevernas noteringar kring antal fel utan fokuserar på tidsaspekten. Utifrån elevernas sex diagram sattes den första stapeln i varje diagram ihop till ett nytt diagram för varje elev. Alla staplar representerade då tiden för när en okänd text lästes för första gången. Detta redovisas i figur 2.

Figur 2: Stapeldiagram över en elevs utveckling efter en period med upprepad lästräning. Tid redovisas i antal minuter och sekunder vid första tillfället som avsnitt 1–6 lästes. Avsnitt 1–3 utan hund och avsnitt 4–6 med hund.

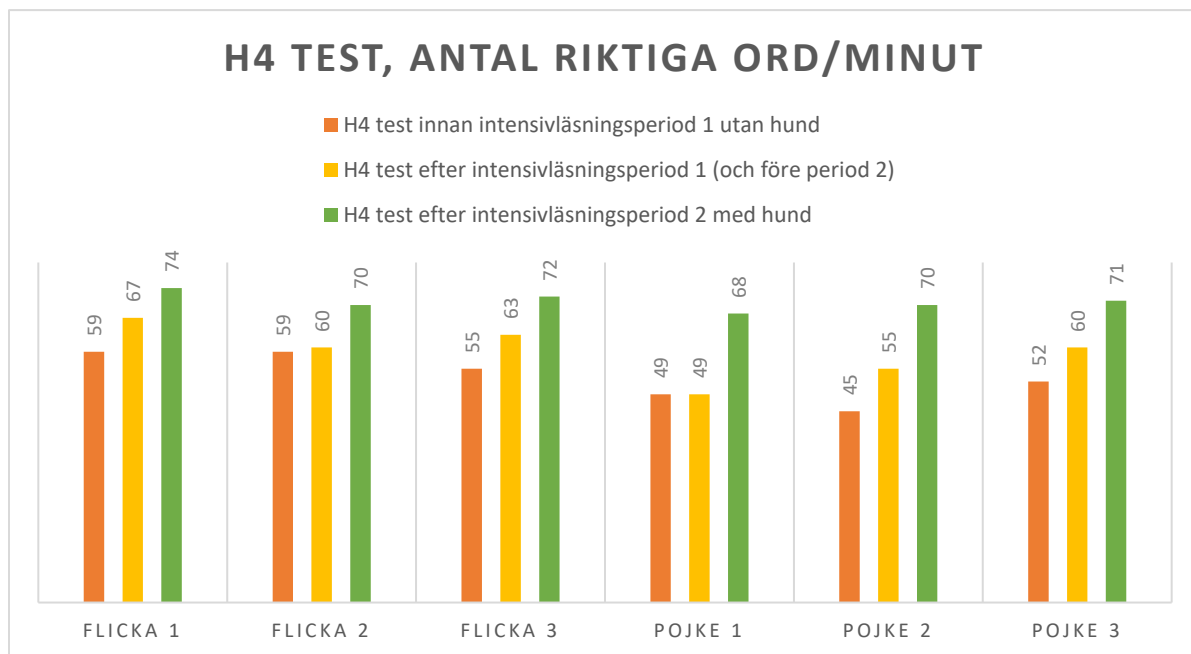

Figur 3. Sammanställning över elevernas utveckling/minskning i antal sekunder efter period 1 och 2 med upprepad lästräning.

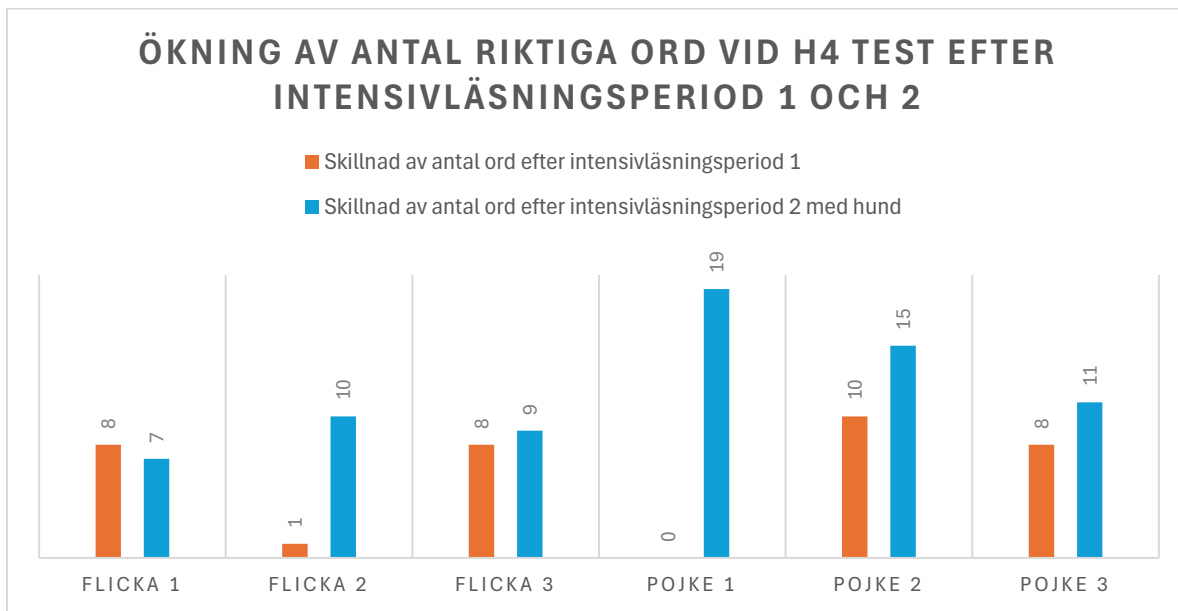
I figur 3 redovisas minskningen i antal sekunder för intensivläsningsperiod 1, med textavsnitt 1–3 utan hund närvarande och intensivläsningsperiod 2, med textavsnitt 4–6 med hund närvarande. Resultatet visar att störst utveckling gjorde eleverna i den första perioden där textavsnitt 1–3 lästes utan hund närvarande.

Resultat för H4 test = riktiga ord/minut och nonsens ord/minut:

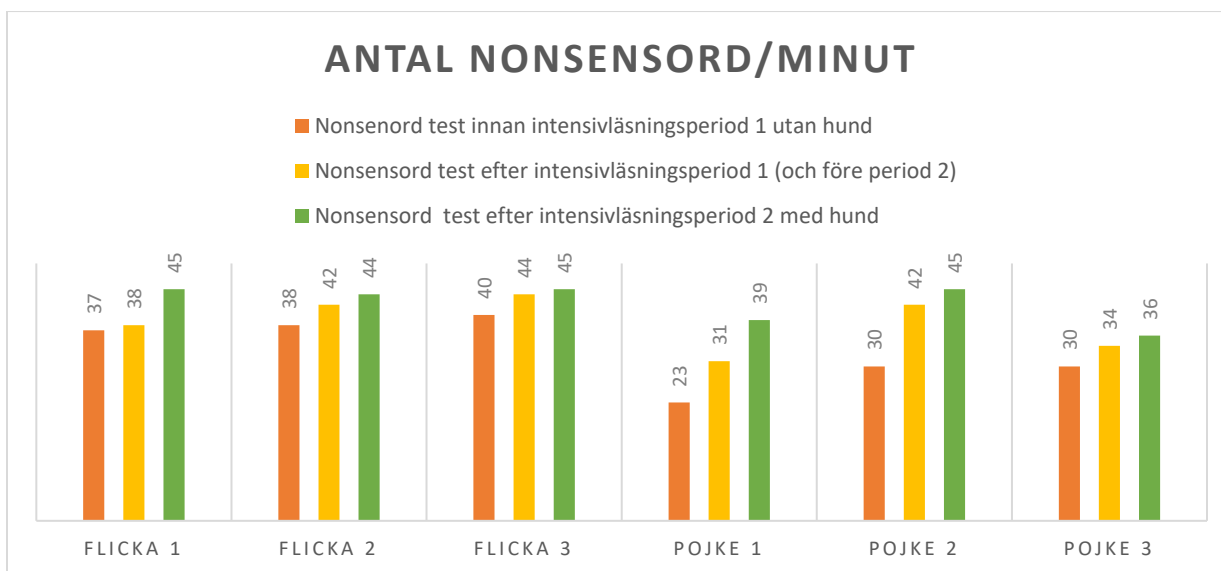
Testerna genomfördes enskilt med varje elev. Testet H4, riktiga ord, handlade om att under en minut fick eleverna läsa från en lista bestående av 144 riktiga ord. Sedan räknades antal korrekt lästa ord eleven hade hunnit med. Nonsens ord utfördes på samma sätt. Eleven läste från en lista med 144 nonsens ord, påhittade ord, under en minut. Korrekt antal ord räknades. Testerna genomfördes innan intensivläsningsperioden 1 som genomfördes innan jul (upprepad läsning, avsnitt 1–3) utan skolhund. Sedan genomfördes H4 och nonsensord återigen efter intensivläsningsperiod 1 samt detta var då även ett resultat inför nästa intensivläsningsperiod 2 (upprepad läsning, avsnitt 4–6). Se figur 5–8.

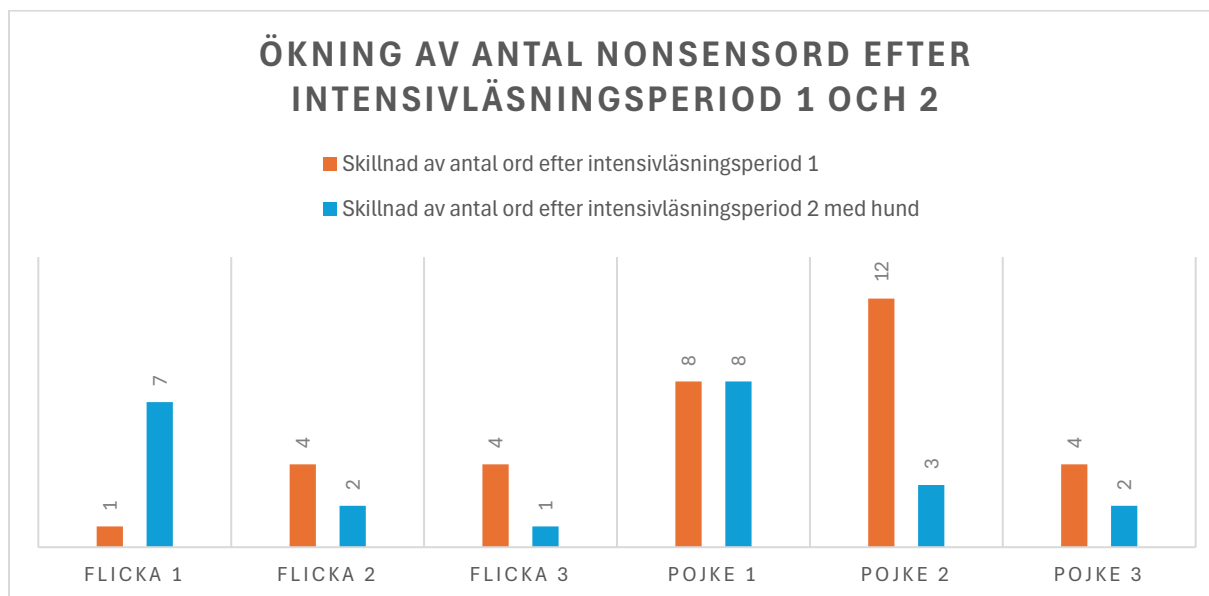
Figur 5, stapeldiagram över ord/minut

Figur 6, stapeldiagram över ökning av antal ord/minut.

Figur 7, stapeldiagram över nonsensord/minut.

Figur 8, stapeldiagram över ökning av nonsensord/minut.

Resultat från enkäterna

Frågorna 1–4 redovisas i figur 9. Fråga 5 som var en öppen fråga redovisas i löpande text.

Enkätfrågor 1–4:

1. Hur tyckte du att det kändes att lästräna innan du fick läsa tillsammans med skolhund?
2. Hur kändes det att lästräna när du läste tillsammans med en skolhund?
3. Hur motiverad är du att lästräna när skolhunden är med?
4. Tror du att du har utvecklats mer av att lästräna tillsammans med en skolhund?

	Mycket dåligt	Dåligt	Varken bra eller dåligt	Bra	Mycket bra
Fråga 1	2		2	2	
Fråga 2				1	5
Fråga 3				1	5
Fråga 4			1	3	2

Figur 9: resultat från de 6 elevernas svar på enkätfrågorna 1–4.

Enkätfråga 5: Beskriv med ord eller meningar vad du tyckte om lästräningen tillsammans med en skolhund:

Eleverna svarade: Bra, jätteroligt, kul, det känns bra, bäst, jag älskade det.

DISKUSSION

Studiens syfte var att undersöka vilken effekt det blir på elevernas avkodningsförmåga efter en period med intensiv lästräning med en skolhunds inverkan. Eleverna har fått möjlighet att träna på avkodning genom upprepad läsning enskilt med en specialpedagog. I en period utan skolhund och en period med skolhund. Det har också inneburit att eleverna har fått ökad tid för lästräning, vilket också litteraturen, Elbro (2004) framhåller som en av de viktiga aspekterna för att uppnå en god läsfärdighet.

Minskning i antal sekunder vid den upprepade läsningen

I period ett utan hund gjorde flicka 3 och pojke 1 störst utveckling, när det gällde att minska tiden vid läsning av en ny okänd text. De minskade med 56 respektive 70 sekunder i den första perioden. I period två med skolhund var det flicka 3, återigen, och flicka 2 som gjorde den största utvecklingen, 25 respektive 21 sekunder i den andra perioden.

Störst utveckling, i att minska tiden vid en ny okänd text, vid den upprepade läsningen, gjorde alla elever i den första perioden utan skolhund. En möjlig orsak anser jag, kan vara att stapeldiagrammen där elevernas tid fördes in och antal felläsningar noterades, gjorde att deras utveckling i läsningen synliggjordes tydligt. De motiverades då, redan från start, att läsa snabbare och mer noggrant, för att få färre felläsningar. Det stämmer väl överens med litteraturen där Fridolfsson (2008) menar att motivationen är en viktig faktor. Några av eleverna i min undersökning började även kunna läsa med mer inlevelse och intonation och noterade själva att detta gjorde att de fick mer flyt i sin läsning och på så sätt även läste texten snabbare. Vid den andra perioden med upprepad läsning, då med skolhund närvarande, gjorde eleverna fortfarande en utveckling och minskning av sin tid men inte lika stor utveckling som i den första perioden. Jag tänker att det kan förklaras av att eleverna kanske hade nått lite av sin maxkapacitet, förnärvarande. Dock gjordes även här, i period två, en tydlig minskning av tiden att läsa en ny okänd text för första gången.

H4 test, riktiga ord och nonsensords test

Resultatet visade att alla elever hade gjort fina framsteg i sin läsutveckling efter att ha genomfört hela intensivläsningsperioden. Störst utveckling på avkodningsförmågan, totalt sett,

gjorde pojke 2 och pojke1 som ökade hela 25 respektive 19 ord i H4 testet (riktiga ord) och de gjorde även en ökning med 15 respektive 16 ord i nonsensord.

Utifrån resultatet från H4 testet med riktiga ord, kan jag se att alla elever utom flicka 1, gjorde störst ökning av antal lästa ord i period två där skolhunden var med i jämförelse med period ett, utan skolhund. I nonsensordstestet blev resultatet det omvända. Flicka 1 gjorde störst ökning av nonsensord i period två, med skolhund, medan de övriga eleverna ökade mest på nonsensordstestet i period ett, utan skolhund.

Resultatet antyder att det skulle kunna tolkas som att en skolhund kan ha en viss inverkan på elevernas motivation att höja sitt resultat på att läsa ortografiskt och automatiserade avkodningsförmågan men hade mindre inverkan på den alfabetiska avkodningsförmågan.

Enkätresultaten

Enkätsvaren från elevernas uppfattning visar att eleverna har haft en övervägande positiv inställning till att läsa tillsammans med en skolhund jämfört med perioden utan skolhund där svaren kan tolkas som mindre positiva.

Det som framkommit i mina enkätsvar ligger i linje med det som litteraturen visar, att elevernas upplevelse av att läsa tillsammans med en skolhund kan ge positiva effekter. Karlberg och Eriksson (2018) nämner flera fysiska och psykiska vinster.

Metoddiskussion

Kvantitativa metoder kritiseras för att mätinstrumenten har för stor inverkan. Objektivism, sociala händelser sker oberoende av andra personer. Elevernas resultat kan bero på hur skicklig pedagogen är, interaktionen mellan elev och pedagog eller själva metoden upprepad läsning. Det kan också vara en samverkan mellan dessa aspekter (Bryman 2018).

H4 och nonsensords testet kan ha påverkas av att eleven blivit störd eller tappat koncentrationen för en kort stund men också av elevens stresstålighet och målmedvetenhet, viljan att förbättra sitt resultat tex en tävlingsinriktad elev. Eftersom testtiden är begränsad till en minut kan då detta

inverka på resultatet. Testledaren kan även påverka resultatet om det uppstår felaktigheter med tidtagningen.

Jag tycker att enkätfrågorna fungerade bra med lagom många frågor men som Bryman (2018) tar upp så kan svårigheten med enkäter vara att få de fördjupade svar som man önskar och om det inte finns någon tillgänglig som kan ge svar på frågor som uppstår vid svarstillfället. Bryman (2018) skriver även om ”social desirability”, vilket menas social önskvärdhet, som jag tänker kan ha avspeglats i min undersökning. Eleverna svarade eventuellt det som uppfattats som önskvärt och ville mer än gärna skriva sitt namn för att jag skulle veta vad just de hade svarat.

Jag anser också att upprepad läsning bör ske oftare än tre tillfällen per vecka som var begränsningen i min studie, mer optimalt skulle det vara att träna varje dag. Eftersom min hund är under utbildning så kunde hunden arbeta som mest 3 dagar/vecka, vilket också gjorde att studien drog ut tidsmässigt i antalet veckor.

En studie med mätning av de mjuka värdena och att använda sig av en kvalitativ metod hade kanske kunnat gett ett annat resultat.

Slutord

Syftet med studien var att undersöka vilken effekt det blir på elevernas avkodningsförmåga efter en period med intensiv lästräning med en skolhunds inverkan. Några av eleverna gjorde fina framsteg och utvecklade sin läsförmåga men om effekten för eleverna påverkades av hundunderstödd pedagogik är svårt att utläsa av min studie. Eftersom min undersökning är liten går det inte att dra några generella slutsatser eller se direkta samband som tyder på att eleverna påverkades i en positiv riktning av att lästräna med hundunderstödd pedagogik.

En framtida undersökning skulle kunna vara att göra en mer omfattande studie med fler elever och med en jämförelsegrupp, att jämföra metoden upprepad läsning med en grupp som läser utan hund och en grupp som läser med en skolhund, i hela perioden med text 1–6. En annan undersökning kunde vara att genomföra upprepad läsning i helklass (i par) och jämföra två parallella årskurser där den ena har en skolhund närvarande och den andra klassen lästränar utan skolhund.

REFERENSLISTA

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber AB, Stockholm

Carlsson I & Rask Bökman A. (2022). *Hur påverkar intensiv och evidensbaserad läsundervisning avkodningsförmågan hos elever som är i riskzonen för lässvårigheter? En interventionsstudie som undersöker effekterna av RTI-modellens lager 3 och lager 4 hos fyra elever i årskurs 2*. Linnéuniversitetet Kalmar Växjö

Elbro, C. (2004) *Läsning och läsundervisning*. Liber AB, Stockholm

Fouganthine, A & Jacobson, C (2020). *Fonologia 2.0: Ett pedagogiskt verktyg för att undersöka dyslexi*. ILT, Inläsningstjänst.

Fridolfsson, I. (2008). *Grunderna i läs- och skrivinlärning*. Studentlitteratur AB, Lund

Hallin A.E. (2019) *Språkforskning.se. Forskningsbloggen*.
<https://www.sprakforskning.se/forskningsbloggen2/2019/9/17/svr>

IAHAIO. (2014). *IAHAIO WHITEPAPER* (uppdaterad 2018). IAHAIO.org.
<https://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2021/01/iahaio-white-paper-2018-swedish.pdf>

Karlberg S. & Eriksson H. (2018). *Sociala tjänstehundar – omsorg utan ord*. Klickerförlaget Göteborg AB.

Legilexi (2025) *Legilexi*. <https://legilexi.org/>

Lidfors L, Karlberg S, Lindsjö J, & Åsbjer E. (2021). *Sociala tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa*. (Framtidens djur, natur och hälsas rapportserie, nr 9). SLU (Sveriges lantbruksuniversitet). https://pub.epsilon.slu.se/26882/2/lidfors_et_al_220323.pdf

Skolverket (2025) *Garantin för tidiga stödinsatser – läsa skriva räkna*. [Garantin för tidiga stödinsatser – läsa skriva räkna - Skolverket](#)

Wolff Ulrika. (2015) *WIP – Wolff intensivprogram, individuell lästräning med fokus på avkodning*. Hogrefe Psykologiförlaget AB

Godforskningssed

[https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/Godforskningssed_VR_2017.pdf](https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/Godhttps://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/Godforskningssed_VR_2017.pdf)

BILAGA/BILAGOR

Bilaga 1

Hej!

Jag arbetar som specialpedagog på Långsätterskolan. Under höstterminen har jag under en period träffat ditt barn för att lästräna. Vi har tränat upprepad läsning med ett material från Ulrika Wolff.

Materialet består av sex avsnitt och innan jul hann vi med tre av dessa. Nu är tanken att fortsätta med de tre sista avsnitten tillsammans med min hund som jag utbildar till socialtjänstehund, skolhund på terapihundskolan. Detta för att undersöka vilken effekt det kan ge och jämföra med resultaten vi fick innan jul. I min utbildning ingår att göra verksamhetsförlagd utbildning (praktik) och inom detta ett specialarbete.

Ni som vårdnadshavare fick i början av terminen fylla i ett medgivande om att träffa skolhund på praktik, vilket ni har godkänt. Jag tänkte starta denna träning under vecka 3.

Om det är någon som har ändrat sig angående medgivandet eller har andra frågor kan ni höra av er till mig, Tobbe eller Anna.

*Med vänlig hälsning
Cecilia Uppman*

Bilaga 2

Enkät till deltagande elever i studien.

Kryssa den siffra på skalan från 1–5, som du tycker stämmer överens med frågan,

1 = mycket dåligt ☹️, 2= dåligt, 3 = varken bra eller dåligt, 4 = Bra, 5 = mycket bra 😊.

5. Hur tyckte du att det kändes att lästräna innan du fick läsa tillsammans med skolhund?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. Hur kändes det att lästräna när du läste tillsammans med en skolhund?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7. Hur motiverad är du att lästräna när skolhunden är med?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. Tror du att du har utvecklats mer av att lästräna tillsammans med en skolhund?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

9. Beskriv med ord eller meningar vad du tyckte om lästräningen tillsammans med en skolhund:

Bilaga 3

Medgivandeblankett vid besök av Sociala Tjänstehundar

Gäller deltagande vid aktiviteter med hundförare som är under utbildning, till Skolhundsteam, vid Svenska Terapihundskolan. Hundteamet gör nu sin VFU, verksamhetsförlagda utbildning och kommer genomföra hundunderstödda aktiviteter på vår verksamhet.

Verksamhet: Långsättersskolan   Hundförare: Cissi Uppman

Deltagaren / Elevens namn: _____

Namn: _____ **får deltaga** i aktiviteter med hunden

Namn: _____ **får INTE deltaga** i aktiviteter med hunden.

Under utbildningen ska skolhundsteamet uppvisa färdigheter att kunna utföra aktiviteter i interaktion med elev. Dessa färdigheter behöver dokumenteras genom fotografering eller inspelning av film. Denna dokumentation kommer enbart att redovisas för Svenska Terapihundskolan. Foto och film kommer INTE att användas i sociala medier eller i tryck.

Vi/Jag **godkänner** att _____ **får filmas och fotograferas.**

Vi/Jag **godkänner** att _____ **får filmas och höras på filmen men INTE synas**

Vi/Jag **godkänner INTE** att _____ **filmas och fotograferas.**

Ort & Datum: _____

_____
Underskrift Vårdnadshavare 1

_____
Underskrift Vårdnadshavare 2

_____
Namnförtydligande

_____
Namnförtydligande

Kommentarer: _____